

PLAN RADA ZA 2013.

Osnovna je djelatnost Instituta za arheologiju znanstvena u području humanističkih znanosti u polju arheologije, odnosno u granama prapovijesne, antičke, srednjovjekovne i novovjekovne arheologije, odnosno pratećim disciplinama.

Financijska sredstva za rad Instituta za arheologiju osiguravaju se iz: sredstava državnoga proračuna Republike Hrvatske; sredstava proračuna jedinica lokalne uprave i samouprave; vlastitih prihoda ostvarenih na tržištu od istraživačkih projekata, izrade elaborata i ekspertiza; nakladničke djelatnosti; Hrvatske zaklade za znanost.

Hrvatsko srednjovjekovno arheološko nasljeđe u europskom kontekstu (5.- 17. st.) (1970677)

Opis programa

Program je usmjeren prema srednjovjekovnom arheološkom nasljeđu Hrvatske u širokom rasponu od 5. do 17. st. Program nastoji temeljnim i primijenjenim istraživanjima proniknuti u srednjovjekovno arheološko nasljeđe kontinentalnog i sredozemnog dijela Hrvatske i nastaviti s temeljnim proučavanjima važnog segmenta hrvatskog identiteta, hrvatske nacionalne arheologije srednjovjekovnog razdoblja u kontekstu i sučeljavanju sa sinkronim nasljeđem Europe. Program se nastavlja na dosadašnje rezultate istraživanja više bitnih vremenskih i kulturnih horizonata u rasponu od kasne antike i seobe naroda do kasnog srednjeg i ranog novog vijeka. Program se dotiče čovjekovog utjecaja na urbanu baštinu, očuvanje povijesnih i prirodnih prostora i spomeničkih cjelina (razvoj kulturnog turizma i upravljanje kulturnim dobrima), odnosno kulturne tradicije hrvatskog sredozemnog i kontinentalnog prostora. Temelji se na međunarodnoj i međuregionalnoj (Sredozemlje, Srednja Europa, Podunavlje) suradnji u okviru koje će se razviti međuinstitucionalna suradnja znanosti i visokoškolskog obrazovanja. Hipoteze programa sadržane su u nastojanju dosezanja znanstvene kompetentnosti hrvatske srednjovjekovne arheologije, kao i uspostavljanja trajnih mostova intenzivne suradnje s vrhunskom europskom znanošću. Važnost programa višeznačna je obzirom na sadržaj nasljeđa i široki vremenski raspon kojega predstavlja u relacijama Europe i obogaćenju sveukupne arheološke slike o hrvatskom srednjovjekovnom kulturnom identitetu. Očekivani rezultati. Predloženim programom prikupiti će se opća temeljna dokumentacija o nalazištima srednjovjekovnog razdoblja u Hrvatskoj. Program daje jedinstvene podatke o načinu, uvjetima i kvaliteti života u srednjovjekovnoj Hrvatskoj te se stoga uklapa i u dugoročne i kratkoročne strateške pravce istraživanja u RH. Metode provjere rezultata usporedba s već objavljenim arheološkim i bioarheološkim podacima te međusobna korelacija između prikupljenih arheoloških, povijesnih i bioarheoloških podataka.

Geneza i kontinuitet materijalne kulture Hrvata (1970685)

Opis programa

Znanstveni program nastavak je dosadašnjeg znanstveno istraživačkog rada na sagledavanju materijalne i duhovne ostavštine populacija kontinentalne i sjeverno-primorske Hrvatske tijekom prapovijesnih, antičkih i srednjovjekovnih razdoblja.

Osnovna je pretpostavka da se provedbom ciljanih temeljnih te interdisciplinarnih istraživanja geneze i kontinuiteta razvitka kultura tijekom prapovijesnog i protopovijesnog razdoblja može spoznati nastanak, razvoj, kontinuitet/diskontinuitet, društvena slojevitost i mobilnost populacija južnopanonskog prostora. U istraživanju geneze i kontinuiteta započinje se s proučavanjem nastanka najstarijih zemljoradničkih kultura neolitika i eneolitika, koje slijedie istraživanja materijalne ostavštine brončanodobnih zajednica. Protopovijesno razdoblje posljednjeg tisućljeća prije Krista obilježile su mnogobrojne panonske zajednice čija materijalna ostavština pokazuje njihov kontinuirani razvoj od kasnog brončanog doba. Migracija i naseljavanje keltskih zajednica krajem 4. st.pr. Krista i njihova simbioza s autohtonim zajednicama oblikovala je etnički zemljovid kontinentalne Hrvatske i južne Europe. Izradom topografije antičkog arheološkog naslijeđa Hrvatske objedinjuju se podaci o graditeljskom naslijeđu urbanog i ruralnog karaktera, antičkoj cestovnoj mreži i limesu. Istraživanja antičkih gradova i naselja na području Hrvatske obuhvatilo bi protopovijesna i antička naselja i gradove. Na sjeverohrvatskom Primorju i Gorkom kotaru obraditi će se antički obrambeni sustav i naselja zaleđa. Temeljne pretpostavke o zakonitostima u razvitku ruralnih naselja i fortifikacijskih sustava tijekom srednjovjekovnog razdoblja biti će nastavkom znanstvenih istraživanja u Podravini. Nove znanstvene spoznaje doprinjet će rekonstrukciji načina života stanovništva na prostoru Hrvatske u okviru podunavskog srednjoeuropskog kulturnog kruga.

Ciljevi provedbe programa u 2013. i pokazatelji uspješnosti kojima će se mjeriti ostvarenje tih ciljeva

U planskom razdoblju nastavit će se sa znanstveno-istraživačkim djelatnostima koje su utemeljene u dosadašnjim zapaženim postignućima, prepoznatim i u inozemnim znanstvenim krugovima, kako u terenskim istraživanjima, koja se neposredno uklapaju u ciljeve, strategiju i programe dugoročnog razvoja ustanove, tako i u kulturno-povijesno i turističko predstavljanje vrlo bogatog arheološkog naslijeđa Republike Hrvatske. Drugo važno uporište su, pored obogaćenja znanstvenih spoznaja, i neposredna postignuća koja se odnose na otkriće brojnih novih nepokretnih arheoloških nalazišta te prikupljanju, obradi, objavi i izlaganju arheološke građe iz svih razdoblja naše prošlosti. U planskom razdoblju predviđeno je daljnje realiziranje nakladničke djelatnosti koja je stekla visoku razinu afirmacije u međunarodnim znanstvenim krugovima. Na te ciljeve neposredno se nadovezuje nastojanje da se inozemni stručni krugovi putem organiziranja znanstvenih skupova upoznaju s bogatim slojevanjem kultura na prostoru Hrvatske.

U razdoblju do 2016. godine djelatnici Instituta biti će uključeni, kao i do sada, u proces visokoškolskog obrazovanja i to u dodiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj nastavi na Sveučilištima u Hrvatskoj, odnosno po potrebi i u inozemstvu, osobito tijekom održavanja međunarodnih znanstvenih skupova u Europi.

Cilj 1.

Obrazloženje

Sustavna temeljna znanstvena istraživanja u cilju prikupljanja novih spoznaja koje se neposredno koriste pri proširenju sveukupne slike o kulturno-povijesnom naslijeđu Hrvatske. Nastavit će se s opsežnim arheološkim obilascima prostora Hrvatske, posebice u područjima koja su predmetom znanstvenih i ugovornih projekata

Cilj 2.

Obrazloženje

Obrada pokretne arheološke građe i izrada temeljne dokumentacije za potrebe proračunskih korisnika s kojima se zaključuju određeni ugovori o suradnji. Predviđeno je interdisciplinarno vrednovanje arheoloških nalaza, uz primjenu modernih metoda i analiza koje su relevantne i uspješno provjerene u istraživanjima

Cilj 3.

Obrazloženje

Nakladnička djelatnost Instituta biti će nastavljena u svrhu kontinuiteta objavljivanja najnovijih znanstvenih spoznaja i približavanja istih najširim krugovima akademske zajednice. Predviđaju se novi naslovi monografskih djela, redovitost naklade časopisa te kataloga vezanih uz provedena sustavna arheološka istraživanja

Cilj 4.

Obrazloženje

Sudjelovanje u visokoškolskom obrazovanju na Sveučilištima u Hrvatskoj provodit će se i u planskom razdoblju, uz mogućnost proširenja uključenosti znanstvenih djelatnika u radu međunarodnih asocijacija i nazočnosti na skupovima.

Cilj 5.

Obrazloženje

Noveliranje znanstvenih kadrova uključivanjem znanstvenih novaka te briga za unapređivanje u viša zvanja postojećih djelatnika Instituta čime se osnažuje razvoj ljudskih potencijala Instituta.

Institut za arheologiju uključen je u višegodišnja sustavna arheološka istraživanja koja se zasnivaju na jasnim dugoročnim znanstvenim sadržajima i ciljevima koji su u osnovi djelatnosti proračunskog korisnika, a promiču suradnju s gospodarstvom.

Tako je djelatnost Instituta za arheologiju usmjerena prema davanju usluga, tj. uslužnih „proizvoda“, posebice kada je riječ o zaštitnim arheološkim istraživanjima koja naručuje Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, odnosno pojedine jedinice lokalne uprave ili samouprave ili javna poduzeća u vlasništvu Republike Hrvatske te drugi gospodarski subjekti. Rezultati istraživanja predstavljaju dio provedbe temeljnih istraživanja Instituta, a proizašle spoznaje vrijedan su doprinos znanstveno-istraživačkom radu. Istraživanja su popraćena ekspertnim vrednovanjem izvorne građe u što je uključena dokumentacijska, interdisciplinarna i konzervatorska obrada i izrada istraživačkih izvješća.

To se odnosi posebice na velike projekte Vlade Republike Hrvatske poput infrastrukturnih radova na Autocesti A5-Vc (Belim Manastir-Osijek), A12 Sv. Helena-Gola, A13 Vrbovec 2-Terezino polje i u suradnji s Razvojnou bankom Vijeća Europe na projektu „Istraživanje, obnova i revitalizacija spomeničkoga naslijeđa Iloka-Vukovara-Vučedola“ (2005.-2009.). Ujedno, Institut je uključen u realizaciju ugovornih znanstveno-istraživačkih i arheološko-konzervatorskih projekata diljem Hrvatske, poput Starog grada Krapine, Plemićkoga grada Vrbovca, Malog Tabora, Starog grada Ivanca, Torčeca i šira okolica Koprivnice, Sv. Martina u Dugom Selu, Kalniku, Dolini kod Nove Gradiške, Sv. Lovre u Crkvarima kraj Orahovice, Suhopolju-Kliškovcu, Zvonimirovu-Velikom polju, Galovu kraj Slavonskog Broda, Novoj Bukovici kraj Slatine, Podgoraču, sakralnom kompleksu Uznesenja Blažene Djevice Marije u

Voćinu, Sotinu kod Vukovara, Crikvenici, Loparu na otoku Rabu. Pored toga djelatnici Instituta obavljaju stručni nadzor nad infrastrukturnim radovima za potrebe izgradnje brzih cestovnih obilaznica u Slavoniji. U suradnji s muzejskim ustanovama obavljena su vrlo opsežna terenska arheološka rekognosciranja međurječja Drave, Dunava i Save.

Ishodište i pokazatelji na kojima se zasnivaju izračuni i ocjene potrebnih sredstava za provođenje programa

Ishodište i pokazatelji za izračun i ocjenu potrebnih sredstava za provođenje programa u planskom razdoblju utemeljeni su u vrsnoći priloženih izvješća o istraživanjima u okviru znanstvenih projekata odobrenih od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Ravnatelj Instituta za arheologiju:

Prof. dr. sc. Ž. Tomičić